

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Junebäcken

*Utvecklingsplan för det
gröna stråket*

Antagen av Stadsbyggnadsnämnden
2013-12-12

Junebäcken – Utvecklingsplan för det gröna stråket är antagen i Stbn 2013-12-12 § 443

Projektledare: Helen Bjurulf

Arbetsgrupp:

Stadsbyggnadskontoret: Erik Blomdahl, Henrik Zetterholm, Gunnel Holmberg Karlsson

Tekniska kontoret: Jenny My Eliasson, Harald Björkdahl, Anders Eliason, Anders Strandh, Jan-Eric Bengtsson

Layout: Kerstin Olsson

Foto: Helen Bjurulf

Omslagsbild: Junebäcken nedströms Vattenledningsparken.

Sammanfattning

Junebäcken är Jönköpings vagga. Stadens första bebyggelse växte fram mellan Munksjön och Junebäcken där den rinner ut i Vättern vid Talavid. Idag är Junebäcken ett grönt stråk med parker och tätortsnära natur i Jönköpings södra stadsdelar.

Utvecklingsplanen är en åtgärd i kommunens program för hållbar utveckling – miljö (PHU). Syftet med planen är att göra Junebäckens sträckning mellan Vattenledningsområdet och Idas skola mer tilltalande/ trevlig från rekreation- och nyttjandesynpunkt för skolor, förskolor och närboende.

Junebäckens gröna stråk har två större parker, Friaredalen och Vattenledningsparken. Grönområdena däremellan är kvartersnära skogar och mindre parker. Utmed hela stråket går gångvägar och stigar. På vissa sträckor kan man välja väg, antingen man vill gå i grönskande natur eller följa en gata med stadspuls.

I utvecklingsplanen tar kommunen hänsyn till FN-konventionen om barns rättigheter. Omfånget i Junebäckens gröna stråk är stort, från de två stora parkerna till kvartersnära skog i kuperad terräng. Dessa ger barn nära tillgång till naturgivna miljöer för vinter och sommarlekar. Natur med vatten och kuperad terräng har vanligtvis rikt innehåll och stor variation. Det är en bra förutsättning för en kreativ miljö och utgångspunkt för barns lek.

Flera skolor, två gymnasieskolor, tre grundskolor och tio förskolor finns inom 500 meter. Bäckan har också en central vattenfunktion för staden, förr som dricksvattentäkt och idag i dagvattenhanteringen. Närboende nyttjar dagligen grönområdena i rekreationssyfte och äldreboendet Junegården ligger vid Junebäcken.

År 2007 skrev kommunen på Vision Ålborg 10+ och har tagit fram flera styrdokument i hållbar stadsutveckling, bl. a. en utbyggnadsstrategi och en kommunikationstrategi för ett hållbart trafiksystem. Kommunen arbetar även med en höjd beredskap för klimatförändringar och förväntad högre regnintensitet. Grönområden vid vattendrag har en strategisk betydelse, med lågpunkter och här finns möjligheter att fördröja höga flöden och få nederbörden att filtrera ner i marken.

Målsättningen i förvaltningen av Junebäckens gröna stråk är grönområden som har estetik och funktion i variationsrika miljöer som gynnar ett rikt växt- och djurliv och tilltalande grön rekreation för människor samt att omhänderta dagvatten i vardagen och Extremsituationer.

Utvecklingsplanen omfattar ett antal åtgärder för att höja värdet på kommunägd mark. De tre största är omgestaltning av Friaredalen vilket är nära förestående och utveckling av friluftsvärderna för barn och ungdomar i skogen vid Åsendammen samt tredje är att ta vara på natur- och friluftsvärderna vid upprustningen av dagvattenledningar i Junebäckens sträckning.

Genomförandet görs i samordning med andra planer och styrdokument i kommunen där utvecklingsplanen fokuserar på de gröna värdena i betydelsen natur och rekreation. Tidplanen är 2013-2020 och genomförandet av åtgärderna främjar FN's barnkonvention, de har stöd i Ålborg vision 10+ och bidrar till att uppfylla de nationella miljömålen En god bebyggd miljö och Levande skogar.

Ekar vid en av Friaredalens många entréer.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

Inledning och syfte	5
Omgivande bebyggelse	
Barnens skog och natur	
Junebäcken i ett barnperspektiv	
Barnkonventionen	
Ålborg-åtagandena	
Stadens vatten och 100-årsregn	
Naturens tjänster	
Junebäcken och dagvatten	
Junebäcken som stadens dricksvatten	
Junebäcken och stadsutveckling	
Anslutande gröna stråk för gående	
Åtgärdsprogram	8
Område 1 Friaredalen	9
Område 2 Dalagatan och Karlavägen	10
Område 3 Karlaparken	11
Område 4 Norr om banvallen	12
Område 5 Banvallen – Kv Nyckeln	13
Område 6 Junegården	14
Område 7 Lövlunden med stora tallar	15
Område 8 Nedströms Vattenledningsparken	16
Område 9 Vattenledningsparken	17
Genomförande	18
Bakgrund	19-21
Vattendraget	
Stadens vatten	
Kulturhistoria och tidigare markanvändning	
Närboende	
Trafik – bil och cykel	
Bostadsexploatering	
Skolor och förskolor	
Friluftsliv	
Sociotopsinventering	
Skogsprogram	
Barnens skogar och parker	
Skyddsvärda träd och nyckelbiotoper	
Naturvårdsprogram	
Grönstrukturplan	
Ras och skred	
Referenskällor	22
Bilaga	23-26
Sammanställning av program, planer och inventeringar som berör Junebäcken	

Inledning och syfte

Syftet med planen är att göra Junebäckens sträckning mellan Vattenledningsområdet och Idas skola mer tilltalande/trevlig från rekreations- och nyttjandesynpunkt för skolor, förskolor och närboende.

Omgivande bebyggelse

I norra delen finns huvudsakligen flerbostadshus och söderut mest småhusbebyggelse, vilket också speglar antalet närboende. Inom 500 meter från Friaredalen bor ca 10 000 personer, och 500 meter från grönområdet Junegården och Vattenledningsparken finns 2 600 respektive 1 900 närboende.

I närheten finns tio förskolor och tre grundskolor, June-dalsskolan, Torpaskolan och Gräshagsskolan, samt ett par gymnasier Bäckadalsgymnasiet och Vettergymnasiet. De flesta skolor ligger i norra delen av stråket. Äldreboendet Junegården ligger intill Junebäcken på Gräshagen.

Barnens skog och natur

Barnens fysiska, mentala och sociala utveckling gynnas av att leka i grönområden och natur. När man integrerar parker och naturområden får barn utrymme för en mer varierad lek. Naturen erbjuder miljöer som väcker fantasin, ger kreativitet och stimulerar barnen att leka enskilt eller i grupp.

En bra utformad skog där både vuxna och barn känner trygghet har både en naturlig avgränsning och gömställen. Helst ska området vara kuperat och innehålla vatten. Möjligheten att bygga koja eller något annat boställe är betydelsefullt i barnens lek. Omväxlande skog, variation och nära mellan gläntor i skogen är en målbild att eftersträva.

Junebäcken i ett barnperspektiv

För barns spontana lek i skogar finns ett par väsentliga områden, dels nedanför Vattenledningsparken och dels norr om banvallen (se karta sid 8). Båda har kojbyggen och andra spår efter barns lek samt välanvända stigar. De mindre parkerna, bl.a. Karlaparken och grönområdet vid Junegården kan användas både sommar och vinter för spontana utomhusaktiviteter. Dammen i Karlaparken fryser lätt till och gräsytan mitt emot Junegården fungerar som pulkabacke vintertid. Sommartid har gräsytan rikt inslag av blommande örter.

I Junebäckens gröna stråk finns två större parker, Friaredalen och Vattenledningsparken, också viktiga för barn och ungdomar. Friaredalen har många aktivitetsytor, bl.a. spontanytor, skate/inlinesramp och bollplaner. Vattenledningsparken har en annan karaktär, mer knuten till friluftsliv och utomhuspedagogik. Den är en samlingsplats för friluftslivet, men har också ett innehåll för aktiviteter i själva parken t.ex. sportfiske och möjlighet till klippklättring. Båda parkerna tillhör Jönköpings många populära platser där man kan ha picknick, samlas och mötas.

Barnkonventionen

I och med genomförandet av utvecklingsplanen tar kommunen hänsyn till FN-konventionen om barns rättigheter i artikel 3 – barns bästa, artikel 6 – rätt till liv, överlevnad och utveckling samt artikel 31 rätt till lek, vila, fritid och kultur.

Ålborg-åtagandena

Visionen Ålborg 10+ Inspirerande framtider är formulerad av ett antal europeiska städer och en överenskommelse kring hållbar stadsutveckling. I 10 huvudåtagande fastställs hur man skapar en god miljö för stadsboende. Jönköpings kommun undertecknade Ålborgsåtagandena i oktober 2007. Utvecklingsplanen för Junebäcken hör hemma i Åtagande 3 - Naturliga gemensamma nyttigheter i punkterna om förbättra vattenkvalité och att vårda utpekade naturområden / öka den biologiska mångfalden, samt i Åtagande 7 - Lokala hälsofrämjandet insatser.

Stadens vatten och 100-årsregn

I klimatförändringens tid möter samhället nya utmaningar. Kommunen arbetar för en höjd beredskap med förväntad ökad regnintensitet och fler värmeböljor. Grönområden är en av flera pusselbitar i det arbetet. Många av de gröna stråken är också blåa, d.v.s. vattnets väg genom landskapet och stadens lågpunkter. De är utsatta ytor vid extrema väder med risk för översvämning men kan också fungera som en reservyta i ett katastrofläge.

Vattendragens smala passager hejdar och jämnar ut höga flöden i åar och bäckar. Då behövs utrymme i omkringliggande grönområden med översvämningsbara strandzoner och våtmarker. Det är också värdefullt med

Rensgaller i Junebäcken, område 7 i utvecklingsplanen.

översilningsytor och trög avledning där vattnet hinner infiltrera. Tillåtna och möjliga översvämningsytor i staden samt dammar med kapacitet att öka i volym är en hjälp att jämna ut en flödestopp.

För en bra helhet i stadsbilden behöver vattnets strandzoner, fram för allt i parker, ha en vettig utformning som är lätta att underhålla i drift så de fyller rekreationsvärdet och är ett estetiskt inslag vid låga flöden, vilket är större delen av tiden och vardagssituationen.

Med tillräckligt breda grönområden kommer park och tätortsnära natur förutom natur- och friluftsvärderna även bidra till stadens klimatkomfort vid värmeböljor och vara en beredskap vid häftiga regn. Stadens grönområden blir multifunktionella ytor i bebyggelsen.

Naturens tjänster

I arbetet med ökad beredskap inför översvämningsrisken kan man använda både tekniska lösningar, där man styr och leder vattnet genom bebyggelsen och naturens ekosystemtjänster, framför allt i dess reglerande funktion. Ekosystemtjänster sorteras in i fyra kategorier. De tre övriga är försörjande och kulturella tjänster samt den grundläggande stödjande funktionen.

Kategorierna reglerande och kulturella ekosystemtjänster är viktiga för stadsmiljön. De reglerande omfattar bland annat rening av vatten och luft, temperatur- och vattenflödespåverkan samt den erosionskontroll som naturen har. Jord kan till exempel ha en armering i träd och svampars rotsystem. Vegetation fångar upp och håller kvar regn samt sänker temperaturen vid värmeböljor. Våtmarker kan rena vatten och jämna ut höga flöden. Kulturella ekosystemtjänster tillhandahåller immateriella funktioner som rekreation, folkhälsa och estetiska värden.

Junebäcken och dagvatten

Kommunens centraltätort ligger i en brant terräng med många vattendrag, varav flera är små. Junebäcken är en av dem och samlar upp vattnet på höjderna sydväst om Jönköping. Den har ett avrinningsyta på ca 4 km² mellan Tabergsåsån och Dunkehallaåns avrinningar. Junebäcken har gott om källflöden i Vattenledningsområdet, men det mesta av bäckens vatten uppströms banvallen, utvecklingsplanens område 8 och högre terräng, går i kulvert till Tabergsåsån. Nedströms samlas stadens dagvatten upp.

På ett par ställen, område 4, 7 och 8, finns vattendraget kvar i sin ursprungliga fåra. Vid Dalagatan rinner vattnet synligt vilket iordningsställdes 1959. Det var efter att Åsenverket lades ner och Junebäcken upphörde vara Jönköpings dricksvattentäkt. Innan dess rann bäcken i kulvert vid Dalagatan. Åtgärden gjordes för att synliggöra Junebäcken.

För stadens omhändertagande av dagvatten är Junebäckens sträckning strategisk. En upprustning av dagvattenledningarna pågår med början i Talavid 2011 i ett ombyggt pumphus. Därefter kommer ledningarna bytas ut uppströms. Dammar och bäckfåran utformas för att kunna hålla kvar höga flöden och infiltrera nederbörden.

Junebäcken som stadens dricksvatten

Junebäckens vatten var stadens tappvatten vid förra seklet. I och med ett lågt flöde och centralt läge kom bäcken i skymundan då staden växte på 1900-talet. Debatten var livlig på 1930-talet när bevarandevärdena ställdes mot stadsutveckling. Till slut kulverterades bäcken från Fria-redalen till utloppet. Därefter väcktes frågan att stadsfästa Junebäcken på något sätt. Parker iordningsställdes i Junebäcksdalen och ett monument restes på Talavid. Det föreställer en medeltida kung på sin eriksgata.

Junebäcken och stadsutveckling

I bebyggelsemiljön runt Junebäcken planeras, pågår och har skett flera förändringar. Utvecklingsplanen fokuserar på de gröna värdena för natur och rekreation i stadsutvecklingen.

I kommunen finns ett antal olika dokument som styr upp samhällsutbyggnaden, bl.a. en grönstrukturplan, policy för dagvatten, stadsbyggnadsvisionen, kommunikationsstrategi, cykelplan och utbyggnadsstrategi 150 000 invånare. I kommunens grönstrukturplan är Junebäckens gröna stråk klassat som både natur och park där målsättningen poängterar rekreation, lek och vila i en grön miljö mitt i staden.

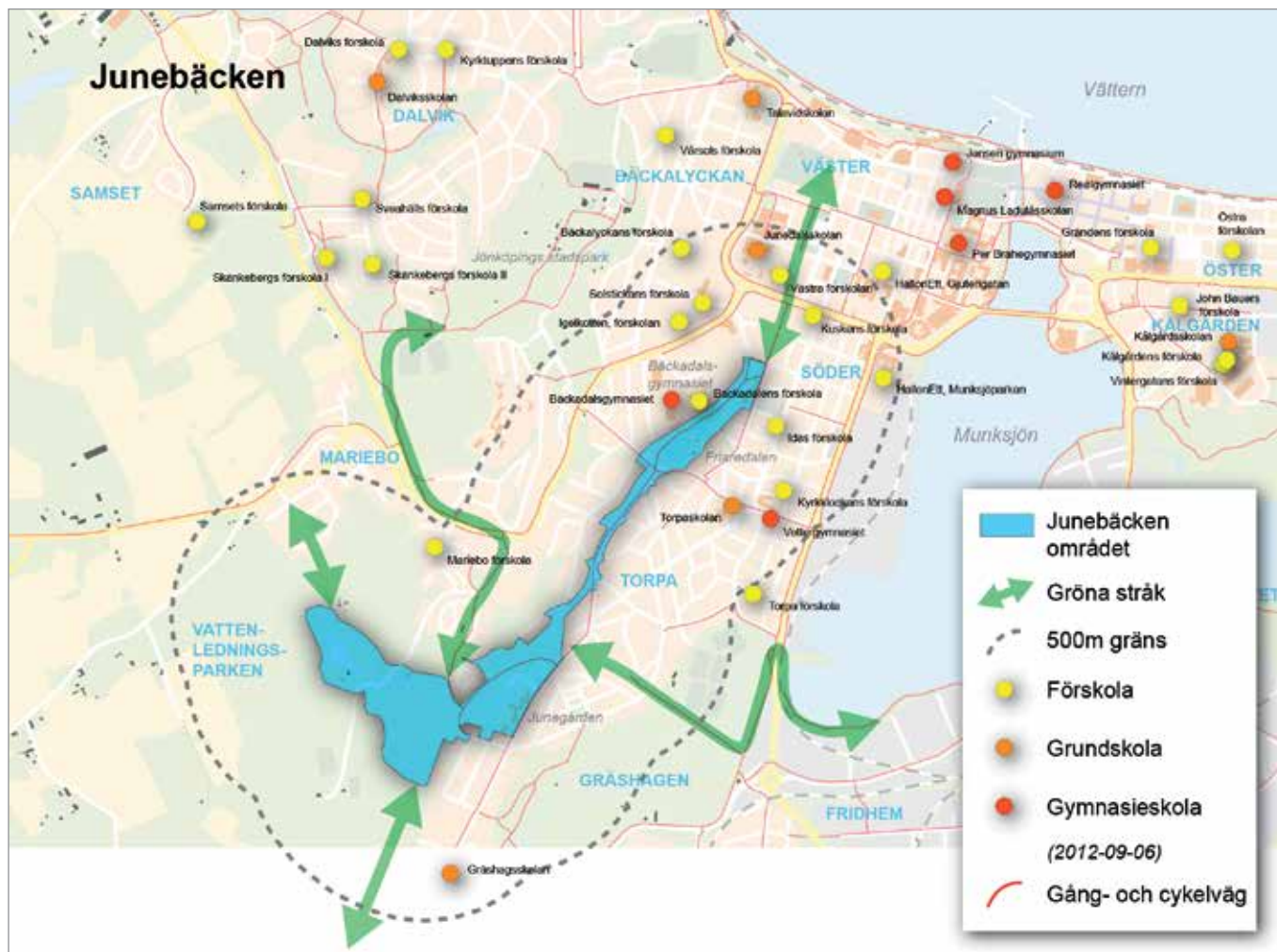
Kommunens dagvattenpolicy har tre övergripande mål. De handlar om att hantering av dagvatten ska ske på ett sätt som:

- minimerar störning på hälsa/miljö
- minimerar risk för skador på bebyggelse
- berikar bebyggelsemiljöer/synliggör vattenprocesserna

Den här planen stödjer framför allt mål 3 i dagvattenpolicyn.

Ny gång- och cykelväg på Gräshagen, område 5.

Det långsträckta grönområdet har en stor park i vardera änden, Vattenledningsparken och Friaredalen, däremellan är kvartersparker och tätortsnära natur. De gröna pilarna visar förslag på gröna stråk för gående.

Kommunens antagna kommunikationsstrategi ger riktlinjer för hur trafiksystemet ska förändras i ett miljöperspektiv. Den syftar till att säkerställa fungerande kommunikationer för kollektivtrafik, cykel- och biltrafik och omfattar även arbetet med förändrade resvanor för ett hållbart resande.

I förslag till ett framtida huvudvägnät för bilar finns en tilltänkt väg från södra infarten till Åsensvägen. Den nya trafiklösningen berör Junebäcken i höjd med Dalagatan. Utvecklingsplanen tillför naturvårds- och rekreationsfrågor till trafikplaneringen. I cykelplanen har länge funnits med att knyta ihop cykelvägnätet mellan Gräshagen och Mariebo. Den delen genomfördes 2012 då en del av en banvall asfalterades (gamla järnvägen till Ulricehamn).

I förtätningen av bebyggelse enligt utbyggnadsstrategin har bostäder byggts på fastigheten Nyckeln mitt emot äldreboendet Junegården och det gröna stråket har smalnats av. Banvallen flyttades, liksom en återvinningstation, vilket fick till följd att en stig till kvarterssskogen norr om banvallen stängdes av. Även om det nu är besvärligt fortsätter folk att använda stigen för att gå en genväg mellan Gräshagen och Torpa.

Anslutande gröna stråk för gående

Junebäckens gröna stråk är ett pärlband med parker och tätortsnära skog där man kan gå grönt från Jönköping söder till Mariebo. På vissa sträckor kan man välja väg, antingen man vill gå i grönskande natur eller följa en gata med stadspuls.

Till Junebäcken kan man komma via andra gröna stråk för gående. Det kan vara välanvända stigar i naturen, gångvägar genom parker, gång- och cykelvägar samt gator med lugn trafikmiljö.

Mellan Junebäcken och Jönköpings centrum finns lågtrafikerade gator och gångvägar förbi torg och genom parker. Rent konkret kan man från Friaredalen gå grönt norrut på den lågtrafikerade Grönagatan i planfri korsning under Kungsgatan till Västra torget, Slottsskyrkogården och till centrum. Övriga gröna stråk som knyter an till Junebäckens är banvallen söderut till Tokarp. I väster finns gångvägar i Vattenledningsområdet till Mariebo och gång- och cykelväg till Stadsparken. Österut finns stigar och cykelvägar som leder till Munksjöns stränder.

Åtgärdsprogram

Flera åtgärder är föreslagna för att göra Junebäcken mer tilltalande/trevlig från rekreations- och nyttjandesynpunkt. Sträckan från Idas skola vid Friaredalen till Vattenledningsparken har delats in i nio områden.

Målsättningen i förvaltningen av Junebäckens gröna stråk är grönområden som har estetik och funktion i variationsrika miljöer som gynnar ett rikt växt- och djurliv och tilltalande grön rekreation för människor samt att omhänderta dagvatten i vardagen och Extremsituationer.

De övergripande målbilderna för skötseldriften och investeringar är:

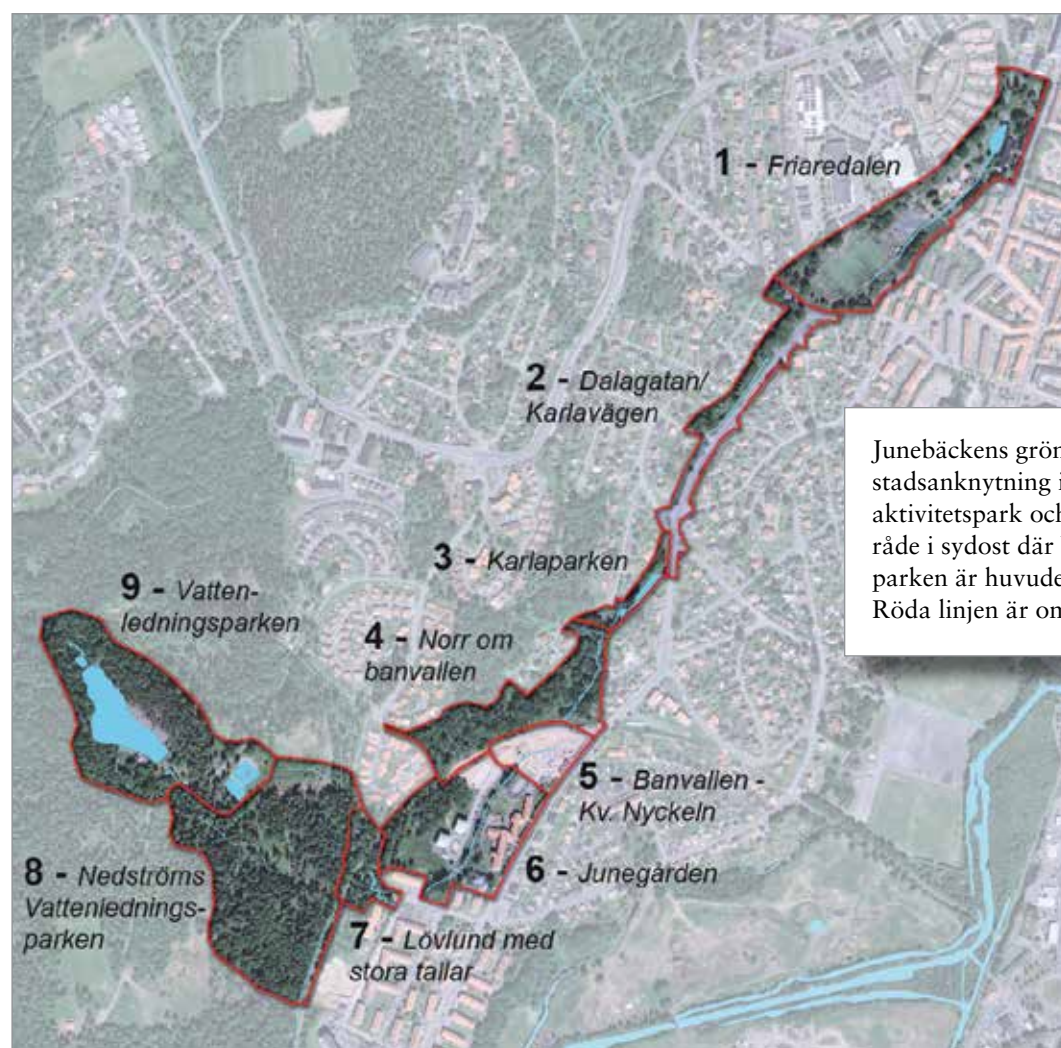
- en mångfald av grönområden för människans välbefinnande, där upplevelsen kan ha följande huvudkaraktärer; förflyttning/passage, rofylldhet, mötesplats, aktivitet, natur och kultur
- vattendrag och dammar som del av dagvattenförsörjningen med strandzoner som är lätta att underhålla i skötsel, tillgängliga för människan särskilt barns lek

och variationsrika stränder med inslag av buskar och träd

- en hänsyn till unga och vuxna med funktionsnedsättning och möjligheter till goda möten över åldersgränser och etniska tillhörigheter
- gångvägar och stigar av bra kvalitet
- att värna stora träd som är livsmiljö för andra arter och framtida stora träd samt skogar med stor variation och stabila skogsbryn

Exempel på åtgärder är omgestaltning av park, upprustade dammar med breda strandzoner, förbättrade gångvägar, samt att ta fram informationsmaterial och utveckla möjligheterna för friluftslivet för barn och unga vuxna. Vid åtgärder i bäcken tas hänsyn till djurlivet, dvs grumling undviks så långt som möjligt och man tillskapar och sparar sten, grus och sandbottnar eftersom dessa är viktiga för många vattenlevande arter.

Genomförandet görs i samordning med andra planer, program och styrdokument.

Junebäckens gröna stråk har stadsanknytning i norr med en aktivitetspark och friluftsområde i sydost där Vattenledningsparken är huvudentré. Röda linjen är områdesgräns.

Område 1 – Friaredalen

Parken har bollplaner, lekplats och åkramp. Gångvägar och cykelbana går längs med parken som ligger i Junebäckens naturliga dalgång. Uppemot tio entréer leder till parken som har en öppen karaktär även om terrängen är en omslutande dal. Junebäcken rinner i parkens sydöstra kant och en damm finns i norra delen nedanför Idas skola.

En omgestaltning av parken är på gång. Omgivande bebyggelse är mest flerbostadshus och aktivitetsstrycket på parken är stort.

Vid omgestaltningen ska kommunen se över gångvägar och entréer samt belysning. Multifunktion och möjligheterna ska bli större i parken. Här planeras olika bollplaner, aktivitetsytor för olika målgrupper, bänkar/bord/fikaplatser, skate, inlines, ett gym samt spontanytor för sommar och vinteraktiviteter.

Junebäcken rinner i parkens sydöstra kant och en damm finns i norra delen nedanför Idas skola. Junebäcken har ett strategiskt läge i Friaredalen som lågpunkt där man kan göra åtgärder inför risksituationen höga flöden vid

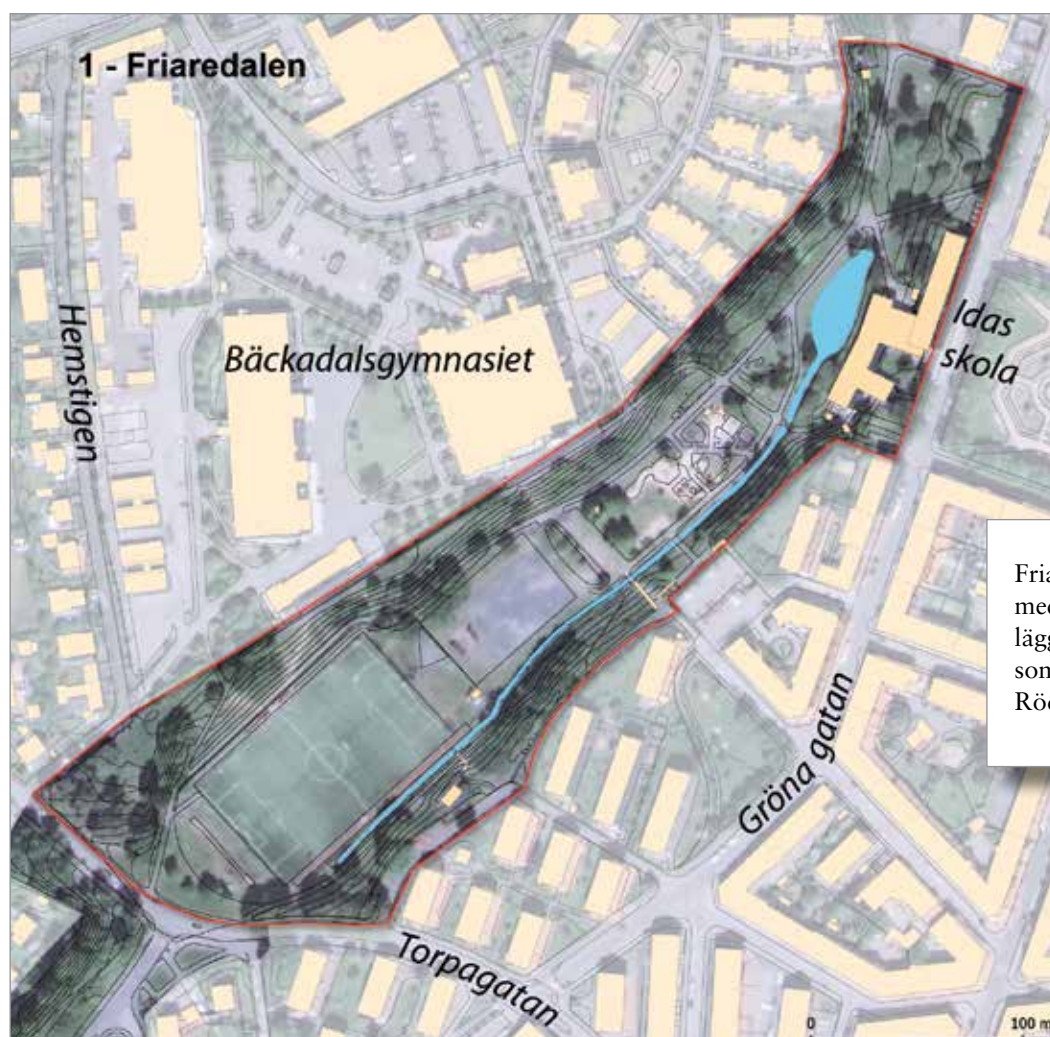
intensiva regn. Öppna dagvattenlösningar med översvämningsbara ytor och trög avledning för ökad infiltration används.

Målbild

Aktivitetspark, som samtidigt är mötesplats och park där folk passerar och ett vattendrag med öppna dagvattenlösningar och hålldamm.

Åtgärder

- Omgestaltning av parken.
- Öppen dagvattenlösning med trög avledning för ökad infiltration och hålldamm för att omhänderta höga flöden. Strandzonerna har en utformning som är lätta att underhålla i skötsel och bra för barns kreativa lek.
- Värna stora ekar och framtida stora ekar.
- Information om Junebäcken och Friaredalen.

Friaredalen är en aktivitetspark med många funktioner och anläggningar. Kartan visar parken som den ser ut 2012. Röda linjen är områdesgräns.

Område 2 – Dalagatan och Karlavägen

Junebäcken rinner här parallellt med Dalagatan. I slutningen ovanför växer vidkroniga ekar och buskar, bl.a. hassel, hägg och trädgårdsbuskar tillsammans med träd-bildande sorter. Ekarna är ståtliga träd och ger karaktär åt Dalagatan. De är också skyddsvärda träd och avgränsade som nyckelbiotop på parkmark. Gatan är bred och ger känsla av rymd och öppenhet. Junebäcken rinner i en cementerad fåra sedan 1959, innan dess i kulvert under några decennier.

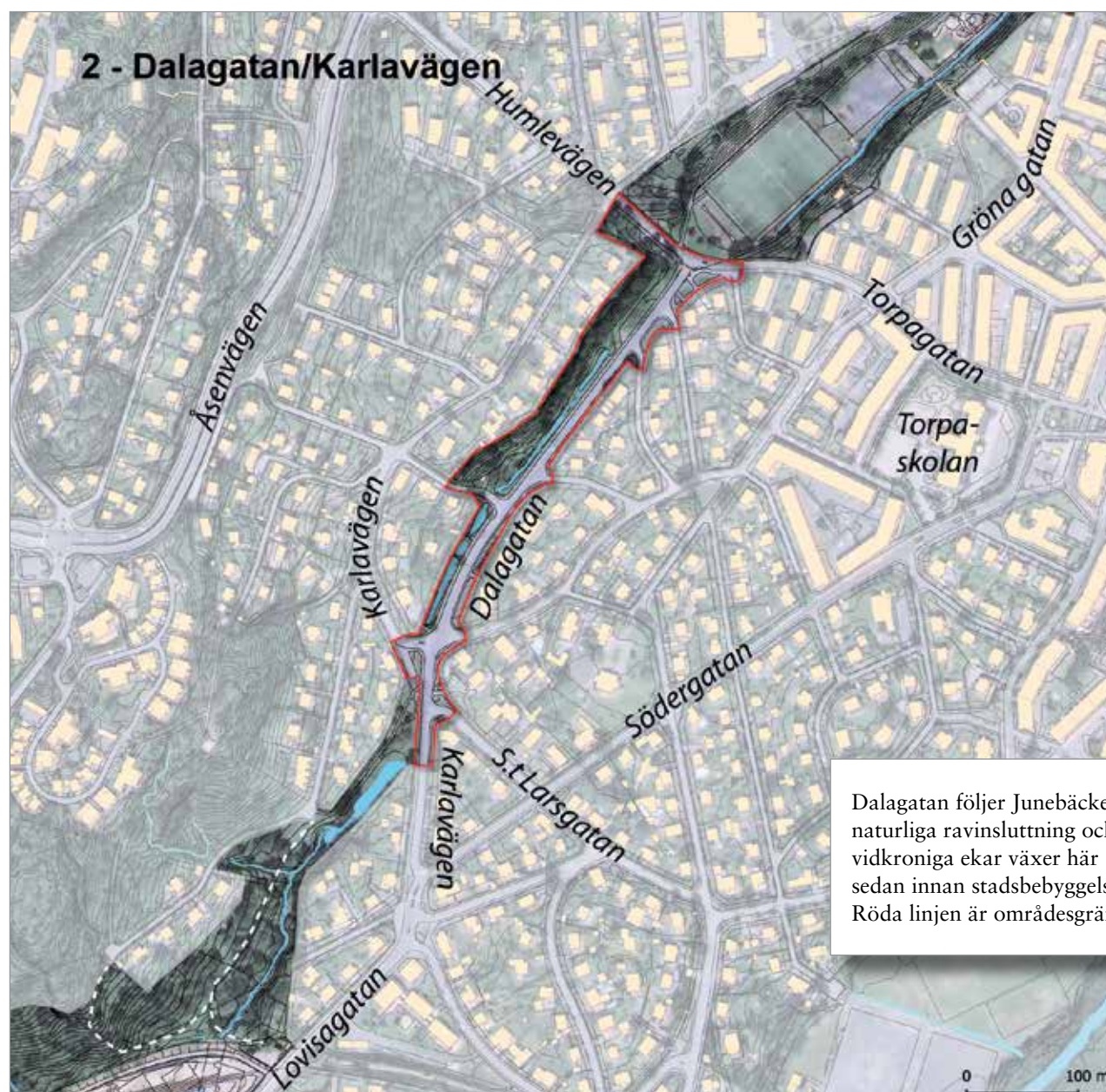
Skötselåtgärderna görs i samsyn med planerade förändringar i kommunens kommunikationsstrategi.

Målbild

Stadsgata med stora ekar och om möjligt porlande vatten.

Åtgärder

- Värna stora ekar med betydelse för andra arter och framtida stora ädellövträd i slyröjning, men spara hassel, olvon, snöbär och andra busksorter.
- Junebäcken i öppen dager, som del av stadens dagvattenförsörjning.

Dalagatan följer Junebäckens naturliga ravinsluttning och vidkroniga ekar växer här sedan innan stadsbebyggelsen. Röda linjen är områdesgräns.

Område 3 – Karlaparken

En liten öppen park intill Karlavägen. Två dammar, ett par björkar och kortklippt gräsmatta ger en tydlig parkkarakter. Ett buskage röjdes våren 2012 och några björkar togs ned. Mellan dammarna finns ett dammfäste och stränderna är stensatta. Vintertid fryser de grunda dammarna till. Parken används av barn såväl sommar som vinter för lek och friluftsliv. Gång- och cykelväg finns och en spontanstig över gräsmattan i söder leder in i skogen.

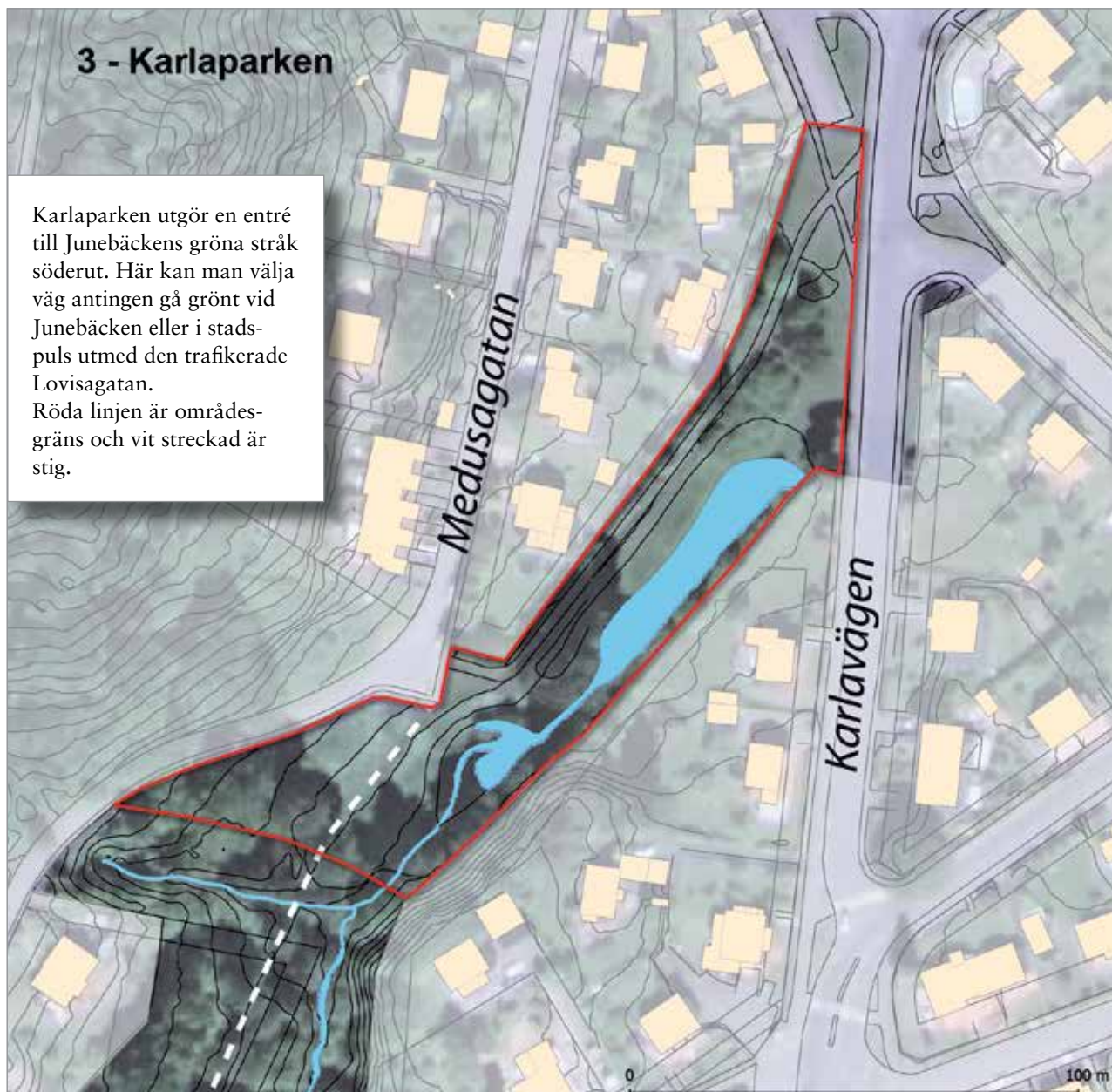
Målbild

En kvarterspark som är entré till det gröna stråket söderut och med en tilltalande vattenyta i dammar som också har

funktion i dagvattenomhändertagandet och för barns lek sommar och vintertid.

Åtgärder

- Upprustning av dammarna för dagvatten och samtidigt vara tillgängliga som estetiskt inslag i stadsbilder och för barns lek.
- Restaurera strandskoningen, stränderna med reservyta för översvämning och ha en utformning som underlättar i skötseldriften.

Karlaparken utgör en entré till Junebäckens gröna stråk söderut. Här kan man välja väg antingen gå grönt vid Junebäcken eller i stadspuls utmed den trafikerade Lovisagatan. Röda linjen är områdesgräns och vit streckad är stig.

Område 4 – Norr om banvallen

I höjd med Vattentubsgatan rinner Junebäcken i en kvartersskog. En välanvänd stig går genom grönområdet parallellt med bäcken. Den leder från Karlaparken till banvallen och Lovisagatan i söder. Stigen delar sig nedanför banvallen där många väljer att gå till Lovisagatan. Då punkthusen, kv Nyckeln etapp 2, byggdes flyttades banvallen och återvinningsstationen som låg på den. Förändringen gjorde det svårare att gå stigen till skogen norr om banvallen.

Närmast Karlaparken i nordöst rinner en av Junebäckens många tillflöden. Det är bäckar och fuktstråk som rinner till Junebäckens naturliga dalgång. Tillfälliga brädor gör att man kommer torrskodd över bäcken i nordöst.

I nordväst omfattar område 4 ett berg med kvartersnära skog. Skogskanten på den sydvända sluttningen består av röjd lövskog/sly, men också hassel, gamla tallar och enstaka stora ekar. En välanvänd stig går uppför sluttningen till Mariebo. På andra sidan Junebäcksdalen i slutet av Vattentubsgatan, växer en stor vidkroniga tidigare hagmarksek. Gatnamnet hör naturligtvis ihop med bäcken som stadens dricksvattentäkt.

Området är kvartersskog för barnens lek, bl.a. kojbygge, och strövområde för närboende. Norra delen är en flitigt använd genväg mellan Gräshagen och Torpa. Stigen funkade som en alternativ gångväg att välja istället för den trafikerade Lovisagatan.

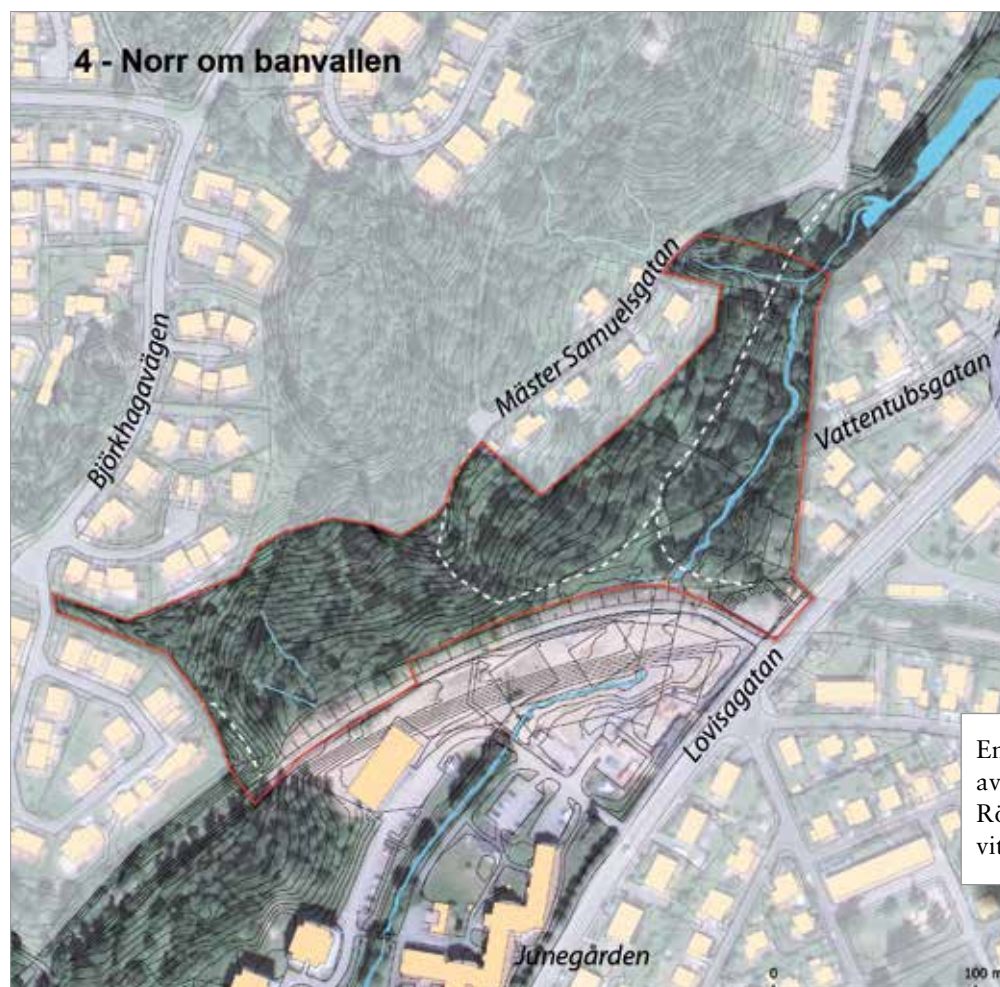

Målbild

Genomgångsnatur och kvartersskog med vidkroniga ekar och skogsbryn.

Åtgärder

- Skogsstig dräneras eller grusas med bibehållen natur- och skogskänsla.
- Spång över bäcken i norr vid Karlaparken.
- Selektiv röjning för att få ett stabilt bryn i sluttningen norr om banvallen. Spara buskbildande sorter.
- Åtgärda den avstängda stigen förbi återvinningsstationen så att man lättare kan gå till kvartersskogen.

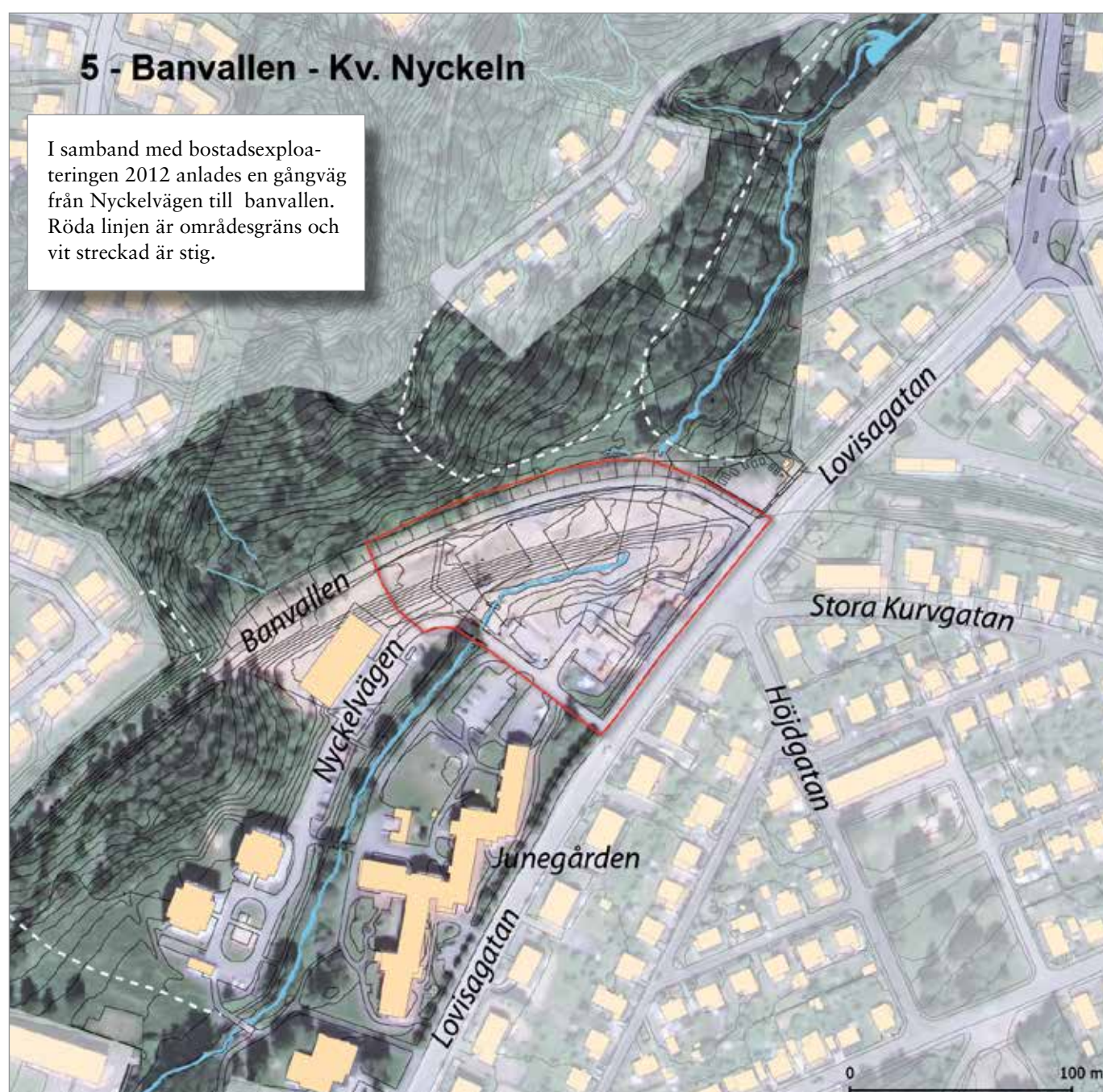
En åtgärd är att öppna upp en avstängd stig till kvartersskogen. Röda linjen är områdesgräns och vit streckad är stig.

Område 5 – Banvallen – Kv Nyckeln

På kvarter Nyckeln etapp 2 byggdes bostadshus 2012. Då iordningställdes även en gångväg på banvallen med anslutande gångväg från bebyggelsen och Nyckelvägen. Båda är rullstolsanpassade i en lagom lutningsgrad. Det ger möjlighet till nära utflyktsrundor från äldreboendet. En utsiktsplats har också anlagts på banvallen.

Målbild

Gång- och cykelstråk i natur och nära promenadstråk för äldre.

Område 6 – Junegården

Ett grönområde som har en öppen atmosfär i anslutning till punkthus på kv Nyckeln etapp 1. På östra sidan bäcken vid äldreboendet Junegården är grönskan mer omslutande. Väster om Junebäcken finns en igenvuxen asfalterad gångstig och en bro i höjd med äldreboendets lastzon. Bron är en trafikfara för gående när lastbilar backar.

Många stigar och gångvägar ansluter till området, bl.a. går vandringsleden Franciskusleden östvästligt från banvallen mot Gräshagskyrkan söder om Junegården.

Punkthusen byggdes 2007 och då anlades två gångvägar och en bro i söder, för ökad tillgänglighet. En gräsyta, långgräs, finns på sluttningen sydväst om punkthusen. Vintertid fungerar den som pulkabacke och sommartid kan man plocka blommor där. Det går också en välanvänd stig över gräsytan.

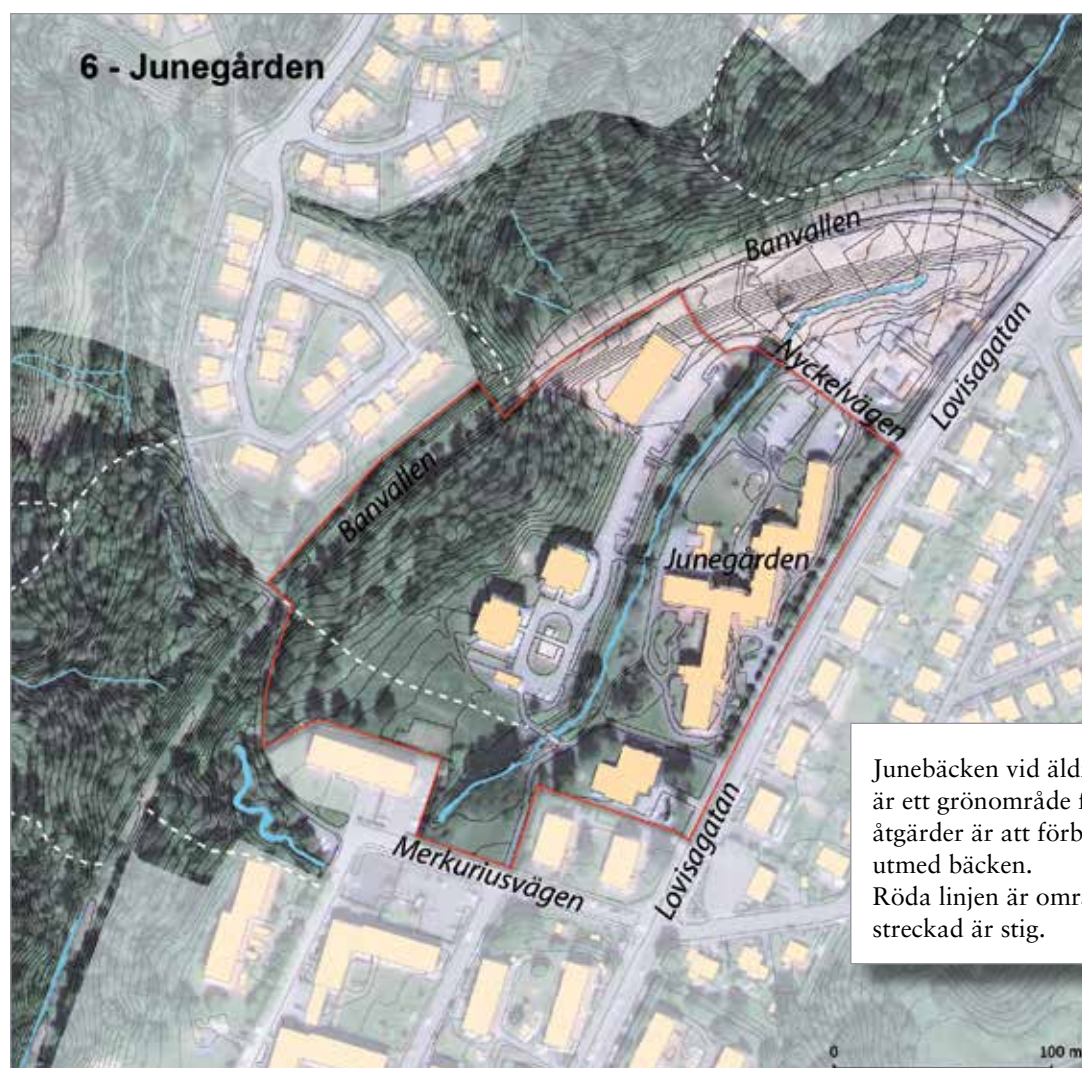
Målbild

Ett grönområde för alla åldrar, spontanytor för lek och genomgångspark med porlande vatten skuggad av en klubbalsridå längs bäcken.

Åtgärder

- En gångväg anläggs väster om Junebäcken. Gräsytan mellan gångvägen och Junebäcken utformas så att kortklippt gräsmatta är möjlig i skötseldriften. Det skulle ge vattenkontakt och större rekreativvärde.
- Bron, som är i höjd med Junegårdens lastzon, tas bort.
- Bäcken ska ha några små vattenfall. De ska vara naturliga av sten och stubbe/träddrot. En finns redan, en grov träddrot. Bäckens vattenfall ger mer variation och dämpar vattenflödets energi.

Junebäcken vid äldreboendet i Gräshagen, är ett grönområde för alla åldrar. Viktiga åtgärder är att förbättra tillgängligheten utmed bäcken. Röda linjen är områdesgräns och vit streckad är stig.

Område 7 – Lövlunden med stora tallar

Junebäcken rinner i sin naturliga bäckfåra väster om Merkurisvägen / Bogesundsgatan. Den har ett snabbt lopp genom en lövlund med hassel och stora tallar. Ett par vidkroniga ekar finns inom området. Lövlunden och den branta sluttningen skuggar och håller kvar en hög luftfuktighet från bäcken. Det ger en speciell karaktär och skapar variation jämfört med stadsbebyggelsen och de mer öppna ytor nedströms.

Vattnet i bäcken är endast lite av det som finns uppströms i sluttningen. Huvuddelen skiljs av ovanför banvallen och går i kulvert till Tabergsånen. En ny kulvertledning planeras.

Hela banvallens sträckning från Tokarp och Gräshagen röjdes 2006 och är ungskog/slyskog. En välanvänd stig går mellan Bogesundsgatan och banvallen. Man kan också ta sig till banvallen på en gång- och cykelväg.

Målbild

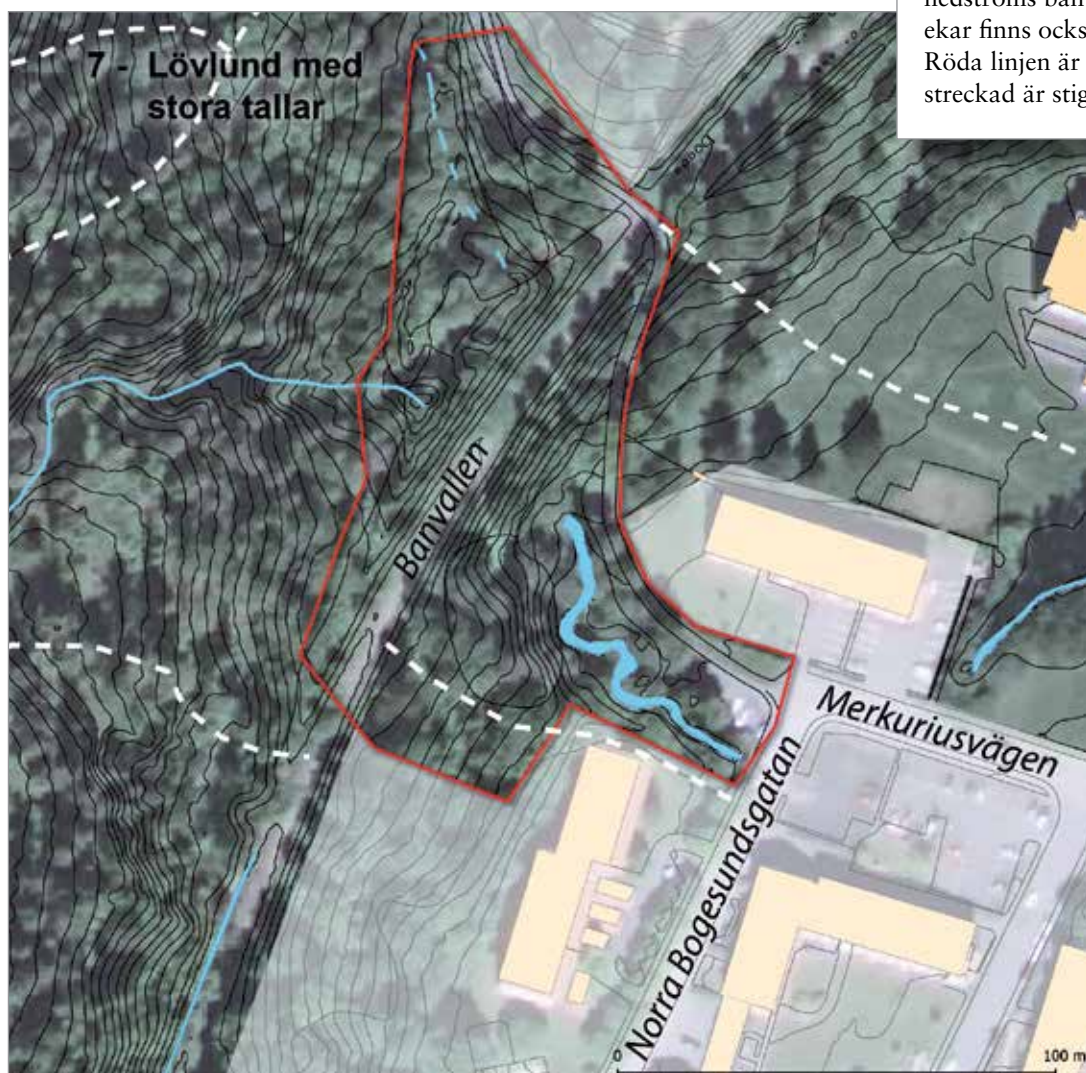
Genomgångsnatur med bäck i hassellund som har en sluten lövskärm och stora tallar.

Åtgärder

- I områdets södra del selektiv röjning där man sparar buskbildande sorter och ädellövträd för en lövskärm som skuggar ner högvuxen markvegetation och lövsly.
- Ny dagvattenledning anläggs, med naturhänsyn och bibehållet rekreativvärde, i befintlig gångväg från banvallen ner till korsningen Merkurisvägen – Norra Bogesundsgatan.

Stora tallar karakteriserar naturen nedströms banvallen och ett par stora ekar finns också. Röda linjen är områdesgräns och vit streckad är stig.

Område 8

– Nedströms Vattenledningsparken

I sluttningen upp mot Vattenledningsparken rinner Junebäcken med forsar och fall genom skogen. Naturen är varierad med bergbranter, liggande trädstammar och porlande vatten. Skogen ger känsla av äventyr och upptäckarlust, en kreativ miljö. Kojbygge finns och vid Junebäcken en skolskog som bland annat Gräshagsskolan och Torpa-skolan använder.

Flera stigar börjar vid banvallen med spänger över diket och går upp för sluttningen till Vattenledningsparken. Granskogen runt Junebäcken och sprickdalen närmast Vattenledningsparken är nyckelbiotop och har höga naturvärden.

Målbild

Granskog med höga naturvärden i ett bergspass, naturupplevelse och skolskog.

Åtgärder

- Vindskydd i skolskogen.

Nedanför Åsendammen rinner Junebäcken i forsande fall genom en rik granskog med höga naturvärden. Röda linjen är områdesgräns och vit streckad är stig.

Område 9 – Vattenledningsparken

Vattenledningsparken utgör huvudentrén till friluftsområdet Vattenledningsområdet. Parken är ett fint besöksmål med storslagen utsikt och fontäner som ger ett rogivande ljud. På vintern bildar fontänerna istället tysta isskulpturer.

Ovanför fontändammarna finns stenbord och bänkar omgivna av ståtliga tallar. Karaktären är skyddande, med skog åt ena hållet, och vy över Jönköping åt andra hållet.

Området används regelbundet för friluftsliv och utomhuspedagogik i ett brett spektra från att håva smådjur till klippklättring. Parken är en samlingsplats där folk möts och den har betydelse för skolor, fritidsgårdar samt för det organiserade friluftslivet och föreningar.

Åsenstugan hyrs ut till föreningslivet och Sportfiskeklubben har fiskerätten i Åsendammen. Parken restaurerades 2010. Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet finns i skogen väster om vägen.

Flera stigslingor börjar i parken. Den kortaste går runt Åsendammen och ett par andra längre går en runda till åkermarken i väster och förbi Odensberg. Naturen närmast Vattenledningsparken är omväxlande med tall/hassel, hållmarkstallskog, lövlund, alkärr och granskog. Här finns flera nyckelbiotoper.

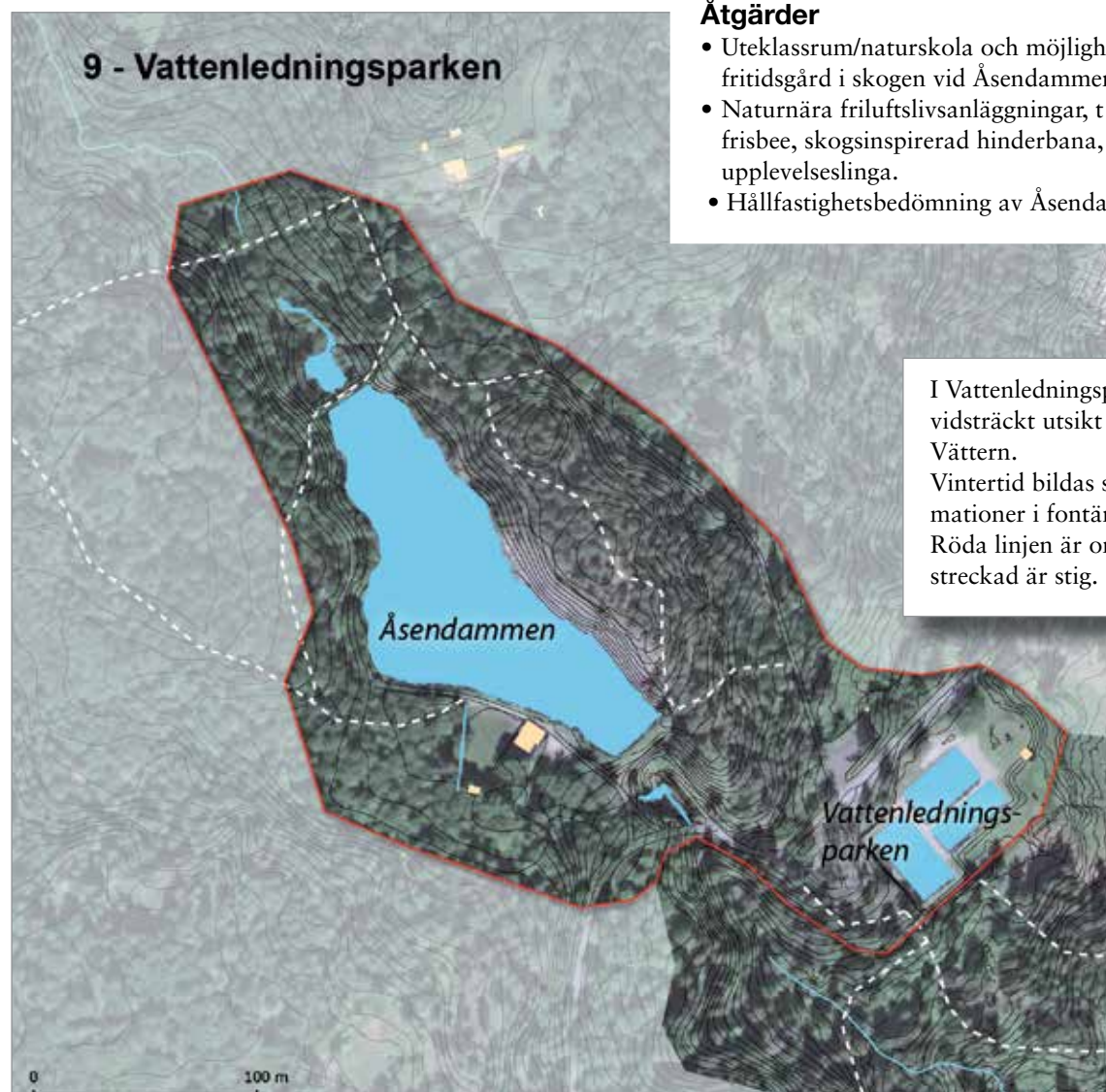
Vattenledningsparken har höga kulturhistoriska värden och är en del av riksintresset Jönköpings tätort som visar tidtypiska skeende i stadens historia.

Målbild

Kulturhistorisk park och huvudentré till ett friluftsområde, samt plats för utomhuspedagogik, föreningars verksamhet och friluftsliv för alla åldrar.

Åtgärder

- Uteklassrum/naturskola och möjlighet för friluftsfritidsgård i skogen vid Åsendammen.
- Naturnära friluftslivsanläggningar, t ex utomhus frisbee, skogsinspirerad hinderbana, sportfiske, upplevelseslinga.
- Hållfastighetsbedömning av Åsendammens dämme.

I Vattenledningsparken har man en vidsträckt utsikt över Jönköping och Vättern. Vintertid bildas spektakulära isformationer i fontändammarna. Röda linjen är områdesgräns och vit streckad är stig.

Genomförande

Utvecklingsplanen är framtagen som en del av kommunens miljöarbete och har fokus på att Junebäckens gröna stråk blir mer tilltalande och trevlig ur rekreationssynpunkt med särskild målgrupp skolor, förskolor och närboende.

Några åtgärder kan göras i samband med andra arbeten i stadens utveckling, men flertalet behöver särskild finansiering för att kunna bli av t.ex. förbättra stigar och gångvägar, anlägga friluftsfritidsgård och tillföra estetiska

utformningar av dammar och vattendrag.

Genomförandet av åtgärdsprogrammet främjar FN-konventionen om barns rättigheter. Det gynnar också miljömålen "Levande skogar" och "God bebyggd miljö" samt Visionen i Ålborg 10+ i åtagande 3 Naturliga gemensamma nyttigheter och åtagande 7 Lokala hälsofrämjande insatser. Genomförandetiden är 2013-2020.

Jönköpings namn hör ihop med Junebäcken i betydelsen handelsplats vid bäcken med det ständigt flödande vattnet. Ordet iun står för ”ständigt flödande – aldrig sinande”.

Vattendraget

Junebäcken samlar upp vattnet på höjderna 3 km sydväst om Jönköping. Avrinningsområdet är 4 km² och ligger mellan Tabergsåns och Dunkehallaåns avrinning. Junebäcken är 5 km lång och mynnar i Vättern vid Talavid. Där vattendraget börjar är kärrmarker och källflöden, dvs. markens grundvatten tränger fram.

Stadens vatten - dricksvatten, avlopp och dagvatten

Junebäckens sträckning är huvudvattenstråk för dagvatten och har flera av dagvattenledningarnas in- och utlopp. Östra Bäckalyckan och Talavid är ett av kommunens högriskområden för översvämning. Generellt är ledningarna underdimensionerade. Restaureringen av VA-ledningarna i Junebäckens sträckning har börjat i norr och går söderut.

En gång i tiden var Junebäckens källor i stället stadens dricksvattentäkt. På 1800-talet växte Jönköping och behovet av friskt dricksvatten blev akut i mitten av seklet. Både bränder och sjukdomar härjade emellanåt. Valet blev Junebäcken som hade ett friskt vatten och bra läge högt över staden. Jönköpings första vattenverk, Åsenverket, beslutades 1864 och stod färdigt året därpå. Jönköping var Sveriges tredje stad, efter Stockholm och Karlskrona, att leverera dricksvatten till sina medborgare.

Kring Åsenverket anlades en park med utsikt över staden och den blev ett välkänt turistmål på 1800-talet. Men bäcken tappades på sitt vatten vilket tillsammans med bäckfårans stadsnära läge gjorde att Junebäcken kom i skymundan då staden växte på 1900-talet. Bäckfåran grävdes om för att ge utrymme åt annat, den kulverterades under vägar och järnväg t.ex. skar Ulricehamnsbanan av bäckfåran på Gräshagen. Debatten var livlig på 1930-talet när bevarandevärdena ställdes mot stadsutveckling. Till slut kulverterades bäcken från Friaredalen till utloppet. Därefter väcktes frågan att resa ett monument och göra park i Junebäcksdalens södra del, bland annat Friaredalen som då var kärr. Platsen för monumentet blev Talavid och föreställer en medeltida kung på eriksgata.

Åsenverket togs ur drift 1958. Då glömdes parken bort och blev kraftigt igenslyad. Den bortglömda parken och det kulturhistoriska området uppmärksammades på 1970-talet och en motion togs fram med viljeinriktning att parken skulle restaureras. Det var ett detektivarbete att hitta alla rörledningar och ventiler. Lagom till Jönköpings 700 årsjubileum var Vattenledningsparken restaurerad, fontänerna fungerade och utsikten framröjd. Den nya Vattenledningsparken och omgivande friluftsområde invigdes 1984.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Jönköpings läns museum fick i samband med kommunens grävningar av dagvattenledningarna uppdraget att göra en arkeologisk utredning.

På höjderna sydväst om Jönköping intill bäcken finns järnåldersboställen och gamla färdleder, så kallade hålvägar. De korsar Junebäckens ravin uppströms Åsendammen.

Den medeltida Junebäcken var en gränsbäck och platsen där smålänningar överlämnade kungen till västgötarna efter att ha eskorterat honom från Holaveden runt Vättern. Sista biten gick på Store Gata genom den medeltida staden.

Vid schaktning för nya pumphuset och VA-ledningar vid Talavid påträffades den äldre markhorisonten på 3-4 meters djup. Här finns spåren av en tät kärrvegetation och en bäck med snabbt vattenflöde. Även andra grundundersökningar, t.ex. de som gjordes 1965 inför planerad vägdragningen av Juneleden, visar på metertjocka torvlager i äldre jordlager i Junebäckens sträckning.

Historiska lantmäterikartor visar att där terrängen planar ut nedanför berget omgavs bäcken av fodermarker och åker. Närmast bäcken var huvudsakligen våtmarker.

Jönköpings huvudvägnät, vita streck, på en historisk karta från 1855 som visar Junebäckens ursprungliga läge och topografi. Röda linjen är områdesgräns för utvecklingsplanen.

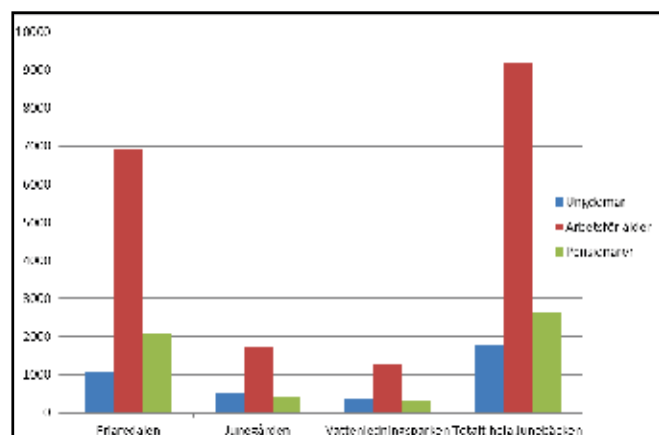
Förr i tiden var detta en vanlig markanvändning runt bäckar och åar i Jönköpings och Huskvarnas dalgångar.

En karta över Jönköping år 1855, Ljungrens atlas, visar bäckens sträckning och topografi. Junebäcken hörde till stadens gemensamma ägor och var huvudsakligen slättermark som gav vinterfoder, hö från maderna.

Fortfarande på 1900-talet var mycket av naturen i Junebäcksdalen öppen mark med en hel del kärr men också trädgård och skog. Järnvägen till Ulricehamn byggdes 1920-1940 och var därefter i drift i 20 år. På Gråshagen korsar banvallen Junebäcken på två ställen. Staden beslutade i mitten på 1930-talet att anlägga parker i Junebäcksdalen och då närmast Friaredalen. Det krävde stora schaktmassor då det genomfördes. På ekonomiska kartan från 1950-talet kan man se att markarbete pågår ännu en gång och bollplaner anlades i Friaredalen. Man ser också att sluttningarna till Junebäcksdalen är trädbevuxna. Dessa träd växer kvar och är idag skyddsvärda träd, stora ekar och gamla tallar i stadens parker och tätortsnära natur.

Närboende

Enligt folkbokföringen 2012 har Junebäcken drygt 13 000 boende inom 500 meter. De flesta (10 000 personer) bor i norra delen och har 500 meter till Friaredalen. Bebyggelsen i norra delen är mer flerlägenhetshus medan småhus präglar bebyggelsen i södra änden. I faktiska tal bor fler barnfamiljer nära Friaredalen än i grönområdet vid Junegården och Vattenledningsparken, men jämförelsevis är andelen pensionärer störst i norra delen, alltså Friaredalen.

Antal närboende runt Junebäckens gröna stråk. Flest boende är det i norra delen, Friaredalen. Den blå stapeln ungdomar omfattar åldern 0-18 år.

Trafik – bil och cykel

För stadens omhändertagande av infrastruktur för cykel, bil och kollektivtrafik har en kommunikationsstrategi tagits fram. Detta för att kunna utveckla trafiksystemet i takt med kommun- och stadsutveckling och säkerställa fungerande kommunikationer. Förändringar i biltrafikens huvudvägnät är med, bl.a. planeras en gata från södra infarten till Åsenvägen via Karlavägen-Dalagatan. Den nya trafiklösningen berör Junebäcken vid Dalagatan. Den planeras för att sänka de höga partikelhalterna på Barnarpsgatan och förbättra trafiksituationen på Kungsgatan/Klostergatan.

I cykelplanen har länge funnits med att knyta ihop cykelvägnätet mellan Gråshagen och Mariebo. Den delen genomfördes 2012 då en del av banvallen asfalterades.

Bostadsexploatering

Sedan år 2000 har tre områden i bäckens omedelbara närhet bebyggts med bostäder. Bogesundsgatan och punkthus på kv Nyckeln intill Junebäcken, område 5 och 6 i utvecklingsplanen. Vid bostadsexploateringen av punkthusen i kv Nyckeln etapp ett och två har gångvägar och en bro anlagts för att underlätta för gående i Junebäckens gröna stråk. Då etapp 2 byggdes, 2012, flyttades banvallen samt platsen för återvinningsstationen.

Skolor och förskolor

Junebäcken har flera platser för utomhuspedagogik, bl.a. område 9 Vattenledningsparken. Nedströms i område 8 finns en skolskog intill Junebäcken där den är en forsande skogsbäck. Några skolor som återkommande använder dessa platser är Gråshagsskolan, Torpaskolan samt Mariebo förskola.

Friaredalen används regelbundet av skolor och förskolor, bl.a. i idrottsundervisning.

De flesta skolor och förskolorna finns i norra delen av stråket (se karta sid 7). Intill Friaredalen ligger Bäckadalsgymnasiet och längre ifrån i öster ligger Wettergymnasiet.

De närmaste grundskolorna är Torpaskolan på Torpagatan, Junedalsskolan på Gjuterigatan och Gråshagsskolan i korsningen Lovisagatan och Gråshagsgatan.

Inom 500 meter från Friaredalen finns följande förskolor:

Västra förskolan	Pilgatan 16
Solstickans förskola	Solstickegatan 1
Igelkottens förskola	Solstickegatan 3
Kuskens förskola	Kungsgatan 9A
Bäckadalens förskola	Åsenvägen 11
Idas förskola	Klostergatan 50
Kyrkklockans förskola	Erik Dahlbergsgatan 10
HallonEtt	Munksjöparken
Bäckalyckans förskola	Bäckalyckevägen 32
Mariebo förskola	Birkedalsgatan 6

Friluftsliv

I Jönköpings kommun pågår ett arbete för att utveckla friluftslivet. En samordning och program är på gång. Den förväntas vara antagen 2013. Junebäcken är ett av många gröna stråk för vardagsrekreation i staden och Vattenledningsområdet ett av kommunens tätortsnära friluftsområde.

Sociotopsinventering

Stadens allmänna rum kan kartläggas i en sociotopsinventering. Stadsbyggnadskontoret gjorde 2012 första etappen i en sociotopsinventering (Inventering – offentliga platser funktion och värden för människan). Omfattningen var från Jönköping till Huskvarna centrum samt Junebäckens gröna stråk söderut t.o.m. Vattenledningsparken.

Inventeringen beskriver stadens rum och grönområden utifrån ett användarperspektiv. Med ett antal kodord får man fram karaktären och hur människor till synes använder stadens allmänna rum. I inventeringen har varje plats fått beskrivningar i tre nivåer där huvudkaraktären är övergripande. I Junebäckens gröna stråk avgränsades sju platser där Friaredalen är den mest sammansatta med många småtor.

Huvudkaraktärer för Friaredalen beskrivs med kodorden *Aktivitet*, *Mötesplats* och *Förflyttning/Passage*. Vattenledningsparken har ett annat innehåll och funktion där huvudkaraktären är *Kulturmiljö*, *Rofylldhet* och *Aktivitet*.

Skogsprogram

Skogens allmänna värde för människor i rekreation och friluftsliv benämns sociala värden i skogsbrukssammanhang. Kommunen har tagit fram ett skogsprogram som syftar till att uppnå mål för rekreation, biologisk mångfald och markreserv.

Målgruppen barn och ungdomar nämns särskilt. Barns spontana lek ska underlättas, områden som används av barn och ungdomar ska ha särskild skötsel och det bör finnas minst en skog eller naturbetesmark med äldre träd inom räckhåll för varje skola.

Barnens skogar och parker

Omfånget i Junebäckens gröna stråk från de två stora parkerna med olika karaktärer till kvartersparker ger barn nära tillgång till grönområden där det finns naturgivna miljöer för vinter och sommarlekar. Den tätortsnära skogen har generösa ytor där kreativa lekar kan ta form. Koj- och borgbygge, spanarplatser och smygställen samt klätterytor, plask och jumpaställen.

De två stora parkerna ger också möjlighet för barn och ungdomar att vara utomhus. Friaredalen, en stadsnära aktivitetspark med spontanytor med gräs och grus, skate-rampar m.m. och Vattenledningsparken har mer naturnära aktiviteter, sportfiske, grillning, klippklättring och andra friluftaktiviteter.

Elever från Gräshagsskolan tar sig fram i naturen norr om banvallen 2012.

Skyddsvärda träd och nyckelbiotoper

Nyligen har Jönköpings tätort inventerats på skyddsvärda träd och nyckelbiotoper. Utmed Junebäckens stråk finns både gamla och grova träd. Det är framförallt vidkroniga tidigare hagmarksekar och gamla tallar.

Nyckelbiotoper är natur med stor betydelse för skogens flora och fauna. Nyckelbiotoper finns i sex av utvecklingsplanens nio områden. Högsta naturvärde har Junebäcken nedströms Vattenledningsparken i sprickdalen med granskog.

Vid nyckelbiotopsinventeringen i Jönköpings tätort har också tagits med sociala värden i beskrivningen, t.ex. vältrampade stigar och kojbyggen eller tilltalande naturmiljöer, t.ex. när skogen bildar gröna rum.

Naturvårdsprogram

Jönköpings kommun antog ett Naturvårdsprogram 2009. Den visar att Jönköpings tätortsnära natur har många områden med höga naturvärden. Mycket av markerna med hög biologisk mångfald finns i vattendrag, våtmark, sluttningar och brant terräng. Två områden i naturvårdsprogrammet berör Junebäckens gröna stråk, dels friluftsområdet "Vattenledningsområdet" (22:032) och dels "Ek och tall på Torpa" (21:002).

Grönstrukturplan

Kommunen har grönstrukturplaner som beskriver grön infrastruktur för Jönköping och Huskvarna tätorter, samt Bankeryd. I planerna är de gröna stråken överordnade enskilda grönområden. Junebäcken är ett grönt stråk med fokus på rekreation. Södra delen är natur medan norra delen präglas av parker. Målsättningen är "Det gröna stråket Junebäcken ska erbjuda möjligheter till rekreation, lek och vila i en grön miljö mitt i staden." Grönstrukturplanen har med åtgärden att en utvecklingsplan ska tas fram för Junebäcken.

Ras och skred

Kommunens större tätorter ligger i topografiskt brant terräng med få motsvarigheter i Götaland. Huskvarnafallen har till exempel södra Sveriges största fallhöjd. Vätterns branta stränder samt Jönköping och Huskvarna dalgångarna har gott om små vattendrag. En del rinner ut direkt i Vättern medan andra i de större åarna Tabergså och Huskvarnaån.

De branta sluttningarna medför risk för ras och skred. Myndigheten för säkerhet och beredskap (MSB) har genomfört en kartering av riskområden i Jönköpings kommun. Av de 25 preliminära områdena bedömdes 14 angelägna att studera vidare, bl.a. området Gräshagen. Resultatet av förstudien vid Gräshagen är ingen överhängande risk för slamströmmar och jordskred, men raviner och sluttningar bör hållas under kontroll. MSB pekar ut några åtgärder kommunen redan har vidtagit, t.ex. rensningsgaller i Junebäcken vid banvallen samt att sluttningar hålls beskogade. Förutom rensningsgaller och skogväxta sluttningar är det viktigt att ha fördröjningsdammar och översvämningsbara våtmarker. I Junebäcken fungerar Åsendammen som en sådan fördröjningsdamm.

Referenskällor

Webbplats

På www.jonkoping.se kan du söka på följande ord och här hittar du dokument, policy, planer och program längst ner på sidan.

- Bostadsförsörjningsprogram, KBFP
- Cykelkarta, cykelplan
- Dagvatten
- Grönstrukturplan
- Hållbarhetsplan
- Karta över Jönköpings kommun, skolor
- Kommunikationsstrategi
- Naturvårdsprogram 2009-2013
- Skog, kommunens skogar
- Stadsbyggnadsvisionen
- Tillämpning av barnkonventionen
- Utbyggnadsstrategi 150 000 invånare
- Ålborg-åtagandena
- Översiktsplan 2002

Historiska kartor hittar du på Lantmäteriets webbplats <http://historiskakartor.lantmateriet.se/arken/s/search.html>

"Ekonomiska kartan 1954, Jönköping J133-7E1a55"

Information om ekosystemtjänster finns på www.albaeco.se, liksom på biosfärsområdet Östra Vätterbranterna, www.ostravatterbranterna.se samt på Naturvårdsverkets och Miljödepartementets webbplatser. En pdf-presentation på nätet är "Global utblick – planetära gränsvärden och ekosystemtjänster" med begreppsdefinitioner, planetens resurser och människans nyttjande av dem, historiskt och idag.

Länsstyrelsens arbete med en Landskapsstrategi finns på webbplats <http://www.lansstyrelsen.se/jonkoping> under rubrik Miljö och klimat.

Litteratur

- Boverket, 2010. Mångfunktionella ytor. Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur.
- Jönköpings kommun, 2011. Strömsbergsbäcken Biotopkartering med biotopvård och dagvatten.
- Jönköpings kommun, 1991. Jönköpings parker.
- Jönköpings Läns Museum, 2012. Junebäcken – ett vattendrag med skiftande öden, arkeologisk rapport 2012:37.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1994. Franzén, A., Remmare, P., O. Jönköping – stad i utveckling, fördjupad beskrivning av kulturmiljövårdens riksintressen i Jönköpings stad.
- Movium, Stad & Land, 1991, Patrik Grahn. Om parkens betydelse.
- Movium, Stad & Land, 1997, Patrik Grahn. Ute på dagis.
- Myndighet för samhällsskydd och beredskap, 2011. Jönköpings kommun, Jönköpings län. Förstudie och översiktlig kartering av stabiliteten i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord.
- Skogsstyrelsen, 2004. Vår tätortsnära natur – en bok om förvaltning och skötsel.
- Skogsstyrelsen, 2005. Naturen och hälsa.
- Stockholms läns landsting, 2013. Ekosystemtjänster i Stockholmsregionen, rapport 2013:3.

Arbetsdokument

- Jönköpings kommun, 2012. Inventering – Offentliga platser funktioner och värden för människan.
- Jönköpings kommun, 2012. Program för kommunal samverkan för friluftsförhållanden i Jönköpings kommun 2013-2015. Förslag.
- Jönköpings kommuninvånarregister.
- Karta över staden Jönköping med dertill hörande egor, åren 1854 och 55.
- Kartago
 - Cykelvägar
 - Dagvattenområden
 - Ekonomiska kartan 1950, kartblad 7E Jönköping 1a
 - Grönytor skötsel
 - Naturvård
 - Planer och bestämmelser

Bilaga

Program, planer och inventeringar

Område 1 Friaredalen

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten	Huvudvattenstråk, mycket högprioriterade utlopp och inlopp	många dagvatten mynnar hit, pumpstation,
Ras- och skred		
K-strategi, cykelplan		angränsar till planerad trafikled för bilar
Skola och förskola	1 gymnasium 2 grundskolor 7 förskolor	
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	EII464	allmän plats
Kulturhistoria Jkp parker	Junebäcksdalen	anlades i slutet av 1930-talet
GSP	grönt stråk, område 20C	park, trygg känsla, öppen karaktär
Sociotopsinventering, 2012	förflyttning/passage, mötesplats aktivitet	bollsport, gatusport, spontanyta, picknkvänligt, motion, stanna upp sitta ner, vattenkontakt, lek, pulkabacke, gräsyta, anordnad plats för boll, längdhopp, kula, friidrott, vattenspegel, mata änder, bänkar och bord, lekplats, ta med mat, skate, ramp, inlines, större plan
NVP	område 21:002	sluten skog eller ljusöppen, solitära tallar och vidkroniga ekar.
Tk skötselprogram	park / lekplats/ idrott	
Nbi och skyddsvärda träd	21 1011, 1012, 1010	ädellövträd, jätteträd ek, barrträd, solitära äldre tallar
Nbi sociala värden		träden skapar entré

Område 2 Dalagatan - Karlavägen

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten	huvudvattenstråk, högprioriterat inlopp	"trivselvatten" cementserad bäckfåra
Ras- och skred		
K-strategi, cykelplan		planerad trafikled för bilar
Cykelplan		
Skola och förskola		
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	EII248, EII342	allmän plats
Kulturhistoria Jkp parker	Junebäcken	parkstråk på 1950-talet
GSP	grönt stråk, område 20B	bäcken är del av stadsbilden, vattenyta och porlande vatten
Sociotopsinventering		
NVP	område 21:002	sluten skog eller ljusöppen, solitära tallar och vidkroniga ekar
Tk skötselprogram	lövskog extensiv skötsel	
Nbi och skyddsvärda träd	21 1012	ädellövträd, vidkroniga ekar
Nbi sociala värden		betydelse i stadsbilden

VA	vatten avlopp
Ras- och skred	Jönköpings kommun, Förstudie och översiktlig kartering av stabiliteten i raviner och slänter i morän och grov sediment
K-strategi	Kommunikationsstrategin, åtgärder för ett hållbart trafiksystem
Skola / förskola	Inom 500meter från gröna stråket eller särskilt nyttjad i utbildningsförvaltningens verksamhet
KBFP	kommunalt bostads försörjning program
utbygg-strategin	utbyggnadsstrategin
Jkp parker	Jönköpings parker. Historik och beskrivning över ett urval parker i Jönköpings kommun.
GSP	grönstrukturplan
NVP	naturvårdsprogram
Nbi	nyckelbiotopsinventering

Område 3 Karlaparken

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten	högprioriterat inlopp till huvudvattenstråk	”trivselvatten”
Ras- och skred		
K-strategi, cykelplan		angränsar till planerade trafikled
Cykelplan		
Skola och förskola		
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	EII404	allmän plats
Kulturhistoria Jkp parker	Junebäcken	parkstråk på 1950-talet
GSP	grönt stråk, område 20A	park med öppen karaktär
Sociotopsinventering	förflyttning/passage	vattenkontakt, picknickvänligt, natur, grön oas, spontanyta, entré, promenad, cykling, vattenspegel, ta med mat, rumsligt omgivande med golv och väggar, kontrast mot omgivningen
NVP		
Tk skötselprogram	gräsyta extensiv skötsel	
Nbi och skyddsvärda träd		
Nbi sociala värden		

Område 4 Norr om banvallen

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten		
Ras- och skred	delar av området är karterad	
K-strategi, cykelplan		
Cykelplan		
Skola och förskola		
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	EII614, ej planlagt	allmän plats
Kulturhistoria Jkp parker	Junebäcken	parkstråk på 1950-talet
GSP	grönt stråk område 120	tillgängligt närströvsområde, högresta tallar och vidkroniga ekar, krontakstäckning vid bäcken
Sociotopsinventering	natur	lek, förflyttning, porlande vatten, naturupplevelse, kojbygge, stig, promenad, vattendrag, djurnärvaro, skogskänsla
NVP	område 21:002	sluten skog eller ljusöppen, solitära tallar och vidkroniga ekar.
Tk skötselprogram	lövskog extensiv skötsel	
Nbi och skyddsvärda träd	21 1016, 1017, 1013, 1019	övrigt lövträd, ravin, bergbrant, ädellövskog, bryn, hagmarksek
Nbi sociala värden		väl använda stigar, lek, kojbygge, cykelcross

Område 5 Banvallen – Kvarter Nyckeln

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten		naturlig bäckfåra
Ras- och skred	karterad	
K-strategi, cykelplan	objekt 110 i cykelplan	cykelväg anläggs 2012
Skola och förskola		
KBFP utbygg-strategin	39 Nyckeln F 816	förtätning
Detaljplan	Dp 101014	natur på banvallen och gc-väg, allmän gångväg från Nyckelvägen till banvallen, Junebäcken måste kulverteras
Kulturhistoria Jkp parker	Junebäcken	parkstråk på 1950-talet
GSP	grönt stråk område 213	friluftsstråk vid banvallen
Sociotopsinventering		
NVP		
Tk skötselprogram		
Nbi och skyddsvärda träd		
Nbi sociala värden		

Område 6 Junegården

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten		planerad ny kulvert för bäckvattnet
Ras- och skred	karterad	
K-strategi, cykelplan	objekt 110 i cykelplan	cykelväg anläggs 2012
Skola och förskola		
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	Dp 051110	klibbalridå längs bäcken
Kulturhistoria Jkp parker	Junebäcken	parkstråk på 1950-talet
GSP	grönt stråk område 120, 213	krontaktäckning vid bäcken friluftsstråk banvallen
Sociotopsinventering	aktivitet	gräsyta, lek, pulkabacke, spontanyta, större plan, lekplats
NVP		
Tk skötselprogram	övrig naturmark	
Nbi och skyddsvärda träd		jätteträd poppel
Nbi sociala värden		

Område 7 Lövlund med stora tallar

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten	strategisk punkt intill banvallen, mycket högprioriterat inlopp, avstängningsventil, sandfång	planerad ny kulvert bäckvattnet, naturlig bäckfåra nedströms banvallen "trivselvatten"
Ras- och skred	karteringspunkt 136, ravin	bedömningsklass 3 behov av kontroll
K-strategi, cykelplan		
Skola och förskola		
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	E455, Dp 020926, EII96	allmän mark, hänsyn stor ek växer kvar
Kulturhistoria Jkp parker		
GSP	grönt stråk område 213	friluftsstråk banvallen sluten lövskog vid bäcken hassel i kantzon bebyggelse
Sociotopsinventering		
NVP	område 22:032	variation för biologisk mångfald och upplevelsevärden
Tk skötselprogram	Vattenledningsområdets skötselplan omr 4 och 12	skogsbäck friluftsstråk på banvallen
Nbi och skyddsvärda träd	21 1018	barrskog, skogsbäck
Nbi sociala värden		genomgångsnatur, stigar och angränsande gångcykelväg

Område 8 Nedströms Vattenledningsparken

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten		naturlig bäckfåra
Ras- och skred	ravin,	erosion, avkilningsgaller finns bedömningsklass 3 behov av kontroll
K-strategi, cykelplan		
Skola och förskola	skolskog	Gräshagsskolan, Torpaskolan
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	EII30	allmän plats, park
Kulturhistoria Jkp parker		
GSP	grönt stråk område 118	variationsrik skog för friluftsliv och rekreation, biologiska värdekärnor gynnas liksom kulturmiljövärden
Sociotopsinventering	naturmiljö	lek, natur, förflyttning, porlande vatten, naturupplevelse, kojbygge, stig, promenad, vattendrag, djur-närvaro, skogskänsla
NVP	område 22:032	variation för biologisk mångfald och upplevelsevärden
Tk skötselprogram	Vattenledningsområdets skötselplan område 6 och 7	Granskog, brantskog med ädellöv och gran
Nbi och skyddsvärda träd	22 1119, 22 1118 22 1120	sprickdal och skogsbäck, barrskog, bergbrant
Nbi sociala värden		välanvända stigar genom bergpasset, skolskog

Område 9 Vattenledningsparken

Dokument	objekt / område	
VA, dagvatten	Åsendammen	
Ras- och skred	karterad	Åsendammen fördröjningsdamm berg i dagen
K-strategi, cykelplan		
Skola och förskola		utomhuspedagogik
KBFP utbygg-strategin		
Detaljplan	EII30, ej planlagt	allmän plats, park
Kulturhistoria Jkp parker	riksintresse för kulturminnesvården Jkp's tätort	exempel på tidig-kommunal teknisk anläggning
GSP	grönt stråk område 118	kulturmiljövården värnas variationsrik skog för friluftsliv och rekreation
Sociotopsinventering	kulturmiljö, rofylldhet, aktivitet	natur, kulturmiljö, utblick, entré, kulturhistoriska värden, nostalgi, historia, överblick, rymd, vyer, vattenkontakt, porlande vatten, grodyngel, fontän, picknickvänligt, spontanyta, ta med mat, gräs, stanna upp / sitta ner, ro, natur-upplevelse, bro, solplats, fiskeplats, sjö, bänkar och bord, grillplatser, grilla, avkoppling, avskildhet, tystnad, djurhållning, hundrastgård
NVP	område 22:032	variation för biologisk mångfald och upplevelsevården
Tk skötselprogram	Vattenledningsområdets skötselplan område 1 och 4	huvudentré, restaurerad park 2010, alkärr
Nbi och skyddsvärda träd	22 1165, 1126, 1127, 1128	del av alkärr, hållmarktallskog, barrskog
Nbi sociala värden		besöksmål

En välanvänd stig mellan Junebäcken och Mariebo

STADSBYGGNADSKONTORET
Juneporten, V Storgatan 16
Tfn 036-10 50 00, Fax 036-10 77 75
stadsbyggnad@jonkoping.se

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**